

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI:10.52058/2708-7530-2026-5(60)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No 5(60)
2026

Мн з України

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-5\(60\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-5(60))

Věda a perspektivy

Nº 5(60) 2026

Praha, České republika
2026

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 5(60) 2026. str. 680

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 226/2026 ze dne 21. květen 2026)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

Google
scholar

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor
práv, docent (Zlín, Česká
republika)

Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel,
Mezinárodní Ekonomický
Institut (Praha, České
republika)

Členové redakční rady:

- Iryna Zhukova** - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Ukrajina)
Humeir Huseyn Achmedov - doktor pedagogických věd, profesor (Baku, Ázerbájdžán)
Ahmet Selcuk Akdemir - doktor věd, profesor, Malatya Turgut Ozal University (Turecko)
Savvas Mavridis - profesor, katedra marketingu a cestovního ruchu, International Hellenic University (Greece)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Česká republika)
Vladimír Bačíšin - docent ekonomie (Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Slovensko)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU). al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)
R. Ahmad Zaky El Islami - Assoc. Prof. Ph.D., Department of Science Education, Faculty of Teacher Training and Education, Universitas Sultan Ageng Tirtayasa (Indonesia)
Dr. Muthmainnah Muthmainnah - Lecturer at Universitas Al Asyariah Mandar Sulawesi Barat, Indonesia, Adjunct Professor at Department Education Manipal GlobalNxt University (Malaysia)
Saeed M. Ismail - PhD, Professor, Department of English, College of Natural Sciences and Humanities, Prince Sattam bin Abdulaziz University, Al-Kharj (Saudi Arabia)
Dr. Jane Gakeniya Njoroge - Professor, Kenyatta University, (Kenya)
Diana Ibarra Santacruz - Professor, University of Nariño, (Colombia)
Helda Alicia Hidalgo Davila - Professor, University of Nariño, (Colombia)
Zeynalova Nigar Eldar kizi - Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director of the Center for Inclusive Education, Azerbaijan University of Languages (Azerbaijan)

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zaslaných materiálů odpovídají autoři

© Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika, 2026
© Vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“, 2026
© autoři článků, 2026

OBSAH

SÉRIE “Pedagogika”

Tetiana Ahibalova, Viktoria Misenyova <i>COGNITIVE SCAFFOLDING IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES TO UNIVERSITY STUDENTS</i>	12
Petro Grabovsky, Yuliia Zaporozhtseva <i>CULTIVATING TEACHER CAPACITY FOR AI (artificial intelligence) DEANTHROPOMORPHIZATION THROUGH SPECIALIZED LEARNING CONTENT WITHIN PROFESSIONAL DEVELOPMENT PROGRAMS</i>	26
Mariia Pekariuk <i>THE ROLE OF READING IN SECOND LANGUAGE ACQUISITION IN HIGHER EDUCATION CONTEXTS</i>	37
Ivan Vasylykiv <i>METHODS OF TEACHING THE BASICS OF ALGORITHMIZATION TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS</i>	44
Ганна Бреславська <i>ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	57
Оксана Дурманенко, Олександр Семенов, Олександр Дурманенко <i>МОНІТОРИНГ ВЗАЄМОДІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІГРОВОЮ ІНДУСТРІЄЮ: ВПЛИВ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР НА РОЗВИТОК ТВОРЧОСТІ ТА КРЕАТИВНОСТІ</i>	71
Наталія Зайченко <i>УСЕМІРНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІСПАНЬКОМУ ОСВІТЯНСЬКОМУ ДИСКУРСІ 1890–1910-Х РОКІВ</i>	84
Наталія Кондратенко, Владислав Кравченко, Інна Воропай <i>ЦИФРОВА КОМУНІКАЦІЯ І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФОРМУВАННЯ МОВНОКОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ</i>	95

Світлана Стежко, Віктор Заїка, Тетяна Мелешко 108
*ЛІНГВОЕТИЧНИЙ ВИМІР ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЦИФРОВІЙ
КОМУНІКАЦІЇ: МЕТОДИКА СПРИЙНЯТТЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ
МОВНОЇ НОРМИ В УМОВАХ АЛГОРИТМІЧНОГО МОВЛЕННЯ*

Ярослав Стравський, Неля Гливка, Ольга Ковальська, Лариса Федонюк 121
*«МЕДИЧНА ПАРАЗИТОЛОГІЯ» – НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ У
ТНМУ*

Микола Тищенко 135
*ВИКОРИСТАННЯ NOTEBOOKLM В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНО-
ЗЕМНОЇ МОВИ*

Світлана Якименко 145
*ДІЯЛЬНІСНІ ТА ІНТЕГРОВАНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАЦІО-
НАЛЬНОГО СВІТОБАЧЕННЯ ДІТЕЙ 5–10 РОКІВ*

SÉRIE “Právní vědy”

Інна Болокан, Дмитро Мишко 154
*НЕДІЙСНІСТЬ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ: СУДОВА ПРАКТИКА ЯК
ФАКТОР УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ*

Світлана Горевалова 166
*АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ: СУЧАСНИЙ СТАН*

Октавіан Заря 180
*ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ
У СФЕРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ*

Ігор Магдаліна 193
*НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ АДАПТАЦІЇ ОСВІТ-
НЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЄВРО-
ПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ*

Ігор Митрофанов 205
ФІЛОСОФІЯ ЯК МЕТОД У ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Руслана Середа 220
*ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ГЕОЛОГІЇ ТА НАДР УКРАЇНИ
З ІНШИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ, ЩО НАЛЕ-
ЖАТЬ ДО ЇЇ СФЕРИ УПРАВЛІННЯ*

SÉRIE “Veřejná správa”

Svitlana Kustova 234
*EU COHESION POLICY: EXPERIENCE OF THE BALTIC STATES AND
CROATIA AND ITS RELEVANCE FOR UKRAINE*

Vyacheslav Tolkovanov, Nataliya Shcherbak 245
*TECHNICAL AND VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING
(TVET) REFORM IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF RECOVERY AND
EUROPEAN INTEGRATION POLICY IMPLEMENTATION*

Вікторія Гальченко, Олег Костюшко, 258
*ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ЛІДЕРСТВА ТА УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНА-
ЛОМ У ВІЙСЬКОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ СТРУКТУРАХ
КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАТО*

Яна Качан, Віктор Сухомлин, Олександр Яцеленко 270
*ЕЛЕКТРОННІ ІНСТРУМЕНТИ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНІЙ
ПОЛІТИЦІ: ІМПЛІКАЦІЇ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ
ЗАЙНЯТОСТІ*

Денис Красівський, Тетяна Лебідь, Леонід Щебетюк 282
*МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ У ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТО-
РІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: РОЛЬ
ІНСТИТУТІВ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА*

Катерина Міщенко, Денис Красівський, Луїза Кондрашова 295
*ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ
РИНКУ ПРАЦІ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я*

SÉRIE “Psychologie”

- Vitalii Malimon** 307
*PERMANENT DIGITAL PRESENCE AS A MECHANISM FOR THE
COMPENSATION AND CHRONICIZATION OF LONELINESS
EXPERIENCES*
- Тетяна Демірджі, Леся Олінійчук** 322
*ОСОБЛИВОСТІ АФЕКТИВНОЇ ВИРАЗНОСТІ ТА ЕМОЦІЙНОЇ
РЕГУЛЯЦІЇ В ШЛЮБІ ЗА УМОВ ДЕЗАДАПТИВНИХ СТИЛІВ
ПРИВ'ЯЗАНOSTІ ПАРТНЕРІВ*
- Аліна Парасей-Гочер, Проданюк Федір Миколайович** 339
*ПІРАМІДА НАСИЛЬСТВА ГОРДОНА ОЛПОРТА ЯК МОДЕЛЬ
АНАЛІЗУ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ*
- Тетяна Ряховська, Олеся Сербокрил** 354
*ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ГОТОВНОСТІ ДО МАТЕРИНСТВА У
ЖІНОК В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*

SÉRIE “Filologické vědy”

- Надія Васильєва, Анна Бондаренко** 367
*СЕНСОРНА ЛЕКСИКА ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ В
РОМАНІ ДЖОАН ГАРПІС «П'ЯТЬ ЧЕТВЕРТИНОК АПЕЛЬСИНА»*
- Тетяна Сосніна, Надія Васильєва** 378
*ЕФЕКТ ПРАЙМІНГУ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ В ІСПАНСЬКІЙ
МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ОЛДОСА ГАКСЛІ «BRAVE NEW
WORLD»)*

SÉRIE “lékařské vědy”

- Kateryna Ivashyna, Anastasiia Yalova, Olha Obolonska** 391
*MULTIDISCIPLINARY MANAGEMENT STRATEGY FOR TRANSPOR-
SITION OF THE GREAT ARTERIES IN NEWBORNS: CLINICO-
EPIDEMIOLOGICAL RATIONALE AND SEQUENTIAL TREATMENT
ANALYSISINTRODUCTION*

SÉRIE “Architektura a urbanistické plánování”

Юрій Балинський, Дмитро Масляк 399
*АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ РЕКОН-
СТРУКЦІЇ ВЕЛИКИХ ПРОМИСЛОВИХ КОМПЛЕКСІВ*

Катерина Гусар 413
*ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ГЕОДЕЗИЧНИХ ЗНІМАНЬ
В АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ*

Юрій Ковальчук 424
*ФОРМУВАННЯ НОВИХ ПІДХОДІВ ДО ПРОЄКТУВАННЯ САК-
РАЛЬНОГО ОБ'ЄКТУ ЯК ГРОМАДСЬКОГО ПРОСТОРУ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: НА ПРИКЛАДІ
ВІДПУСТОВОВОГО ЦЕНТРУ БЛАЖЕННОГО СИМЕОНА ЛУКАЧА В
С. СТАРУНЯ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ*

SÉRIE “Sociologie”

Oleksandr Poznii 432
*THE ELECTORAL POTENTIAL OF RELIGIOSITY AS A SOCIOLOGICAL
CATEGORY: A THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONCEPTUALISATION*

SÉRIE “Ekonomické vědy”

Олена Антонова, Анжела Тяжина 444
*АНТИКОРУПЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЯК ФУНДАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ВІД ІНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ ДО ЦИФ-
РОВОЇ ПРОЗОРОСТІ*

Олександр Богашко, Андрій Бевз 459
*ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОЇ
ЕКОНОМІКИ*

Віталій Єрмак

474

ПУБЛІЧНИЙ ПРОФІЛЬ ОСОБИ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АКТИВ У ДОБУ ЦИФРОВОЇ ВИДИМОСТІ: РОЛЬ PR-СИСТЕМИ, ВІДКРИТОСТІ, “GOOGLEABILITY” ТА ОСОБИСТОГО БРЕНДУ

Ганна Омельчак

484

МОДЕЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО PIVOT ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ В УМОВАХ ULTRA-VUCA СЕРЕДОВИЩА

Андрій Пінтусов, Ганна Радченко

494

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ІНДЕКСУ ЕМОЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ ТА АНАЛІЗУ ЕМОЦІЙНОГО РОЗРИВУ НА РИНКУ ЕЛЕКТРОНІКИ УКРАЇНИ

Оксана Чебанова, Наталія Чебанова

510

МЕНЕДЖЕР ПРОДУКТУ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ СЕРВІСАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Іван Шевчук, Вікторія Лакіза

518

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ЦИРКУЛЯРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Оксана Шпатакова

535

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНДУСТРІЇ 5.0 У ВНУТРІШНЬОФІРМОВОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ БЕЗПЕКИ ТА ЯКОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

SÉRIE “Sociální komunikace”

Марія Якубовська

552

РИТОРИКО-СТИЛІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ В УСНОМУ ПУБЛІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЖУРНАЛІСТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ МОВИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

SÉRIE “Informační technologie”

- Yurii Sorochych, Serhii Striamets, Oleksandr Khlevnoi** 564
IMPLEMENTATION OF LIGHTWEIGHT HYBRID CNN-FUZZY MODELS ON EDGE DEVICES FOR REAL-TIME CAMERA TRAP DATA PROCESSING
- Геннадій Македон, Наталія Головка, Ірина Ляпіна** 574
ЕВОЛЮЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА МАШИННОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ: ВПЛИВ, ФУНКЦІЇ ТА ЗАСТОСУВАННЯ
- Вячеслав Трейтяк, Максим Куклінський, Людмила Ситник** 588
ЦИФРОВА ЕТИКА МОВЛЕННЯ: ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА КУЛЬТУРУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

SÉRIE “Účetnictví a daně”

- Ольга Степанюк, Софія Кафка** 600
ФОРМУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В ESG-ЗВІТНОСТІ: ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

SÉRIE “Filozofie”

- Мирон Олексюк** 611
ФЕНОМЕН ПРОВІНИ У КОНЦЕПТАХ СУЧАСНОЇ ЗАРУБІЖНОЇ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА
- Геннадій Христокін, Марія Абисова, Ірина Верховцева, Марина Висоцька** 618
ПОЗИТИВНИЙ ЗМІСТ ЕПІСТЕМІЧНОЇ АРХІТЕКТУРИ БЕЗПЕКИ: ВІД ЗАХИСНОЇ ПАРАДИГМИ ДО ВІДКРИТОГО ГРАНД-НАРАТИВУ

SÉRIE “Teologie uctívání”

- Ірина Фарафонова** 643
МОЛИТВА ТА ІКОНА В ТЕОЛОГІЇ

SÉRIE “Technické vědy”

- Анна Блищик, Людмила Демчук, Наталя Русецька** 651
*ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА УДОСКОНАЛЕННЯ ЛІНІЇ З ПЕРВИННОЇ
ОБРОБКИ ЗЕРНОВИХ НА ТОВ «СІГНЕТ-ЦЕНТР» ЖИТОМИРСЬКОЇ
ОБЛАСТІ*
- Віктор Буюклі, Сергій Нестеренко** 664
*СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КОМП'ЮТЕРНОЮ МЕРЕЖЕЮ НА БАЗІ
ГРАФОВОЇ НЕЙРОННОЇ МОДЕЛІ*
- Сергій Максимов** 671
*ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОРТОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В СИСТЕМІ
МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ*

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-5\(60\)-145-153](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2026-5(60)-145-153)

Світлана Якименко

*доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти
Національний університет кораблебудування імені Адмірала Макарова,
м. Миколаїв,
<https://orcid.org/0000-0003-4230-9586>*

ДІЯЛЬНІСНІ ТА ІНТЕГРОВАНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СВІТОБАЧЕННЯ ДІТЕЙ 5–10 РОКІВ

Анотація У статті розглянуто проблему формування національного світобачення дітей 5–10 років засобами діяльнісних та інтегрованих методів навчання і виховання. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю збереження національної ідентичності, духовних і культурних цінностей українського народу в умовах сучасних суспільних викликів та реформування системи освіти. Наголошено, що дошкільний і молодший шкільний вік є сенситивним періодом для становлення ціннісної сфери особистості, формування патріотичних почуттів, громадянської свідомості та емоційно-ціннісного ставлення до рідної країни.

Метою статті є теоретичне обґрунтування діяльнісних та інтегрованих методів формування національного світобачення дітей 5–10 років. У дослідженні використано такі методи: аналіз психолого-педагогічної літератури, узагальнення наукових підходів, систематизація педагогічних ідей, порівняння та інтерпретація сучасних освітніх практик. Теоретичну основу дослідження становлять праці українських і зарубіжних учених з проблем національного виховання, діяльнісного підходу, інтегрованого навчання та громадянської освіти.

У статті розкрито сутність поняття «національне світобачення» та визначено його основні складники: патріотичні цінності, національна ідентичність, громадянська відповідальність, повага до культурної спадщини та готовність до соціальної взаємодії. Обґрунтовано значення діяльнісного підходу у процесі формування ціннісних орієнтацій дітей. Визначено, що найбільш ефективними є проєктна діяльність, інтерактивні вправи, народні ігри, творчі завдання, дослідницькі методи, екскурсії та волонтерські ініціативи. Підкреслено, що інтегровані методи забезпечують цілісне сприйняття світу дитиною та сприяють поєднанню знань із різних освітніх галузей.

Установлено, що у дошкільному віці діяльність має переважно емоційно-ігровий характер і спрямована на формування первинних уявлень про культурні традиції та моральні цінності. У молодшому шкільному віці діяльність набуває більш усвідомленого характеру та сприяє розвитку соціальної активності, відпо-

відальності й громадянської позиції. Доведено, що використання діяльнісних та інтегрованих методів забезпечує ефективне формування національного світобачення дітей через активну участь у практичній, творчій і соціально значущій діяльності.

Зроблено висновок, що діяльнісні та інтегровані методи є важливим педагогічним інструментом формування національно свідомої особистості, здатної до активної громадянської діяльності, збереження культурної спадщини та відповідального ставлення до суспільства.

Svitlana Yakymenko

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the
Department of Primary Education*

*Admiral Makarov National Shipbuilding University, Mykolaiv,
<https://orcid.org/0000-0003-4230-9586>*

ACTIVITY AND INTEGRATED METHODS OF FORMING THE NATIONAL WORLDVIEW OF CHILDREN 5–10 YEARS OLD

Abstract. The article examines the problem of forming the national worldview of children aged 5–10 through activity-based and integrated teaching and educational methods. The relevance of the study is determined by the need to preserve the national identity, spiritual and cultural values of the Ukrainian people in the context of modern social challenges and educational reforms. It is emphasized that preschool and primary school age is a sensitive period for the formation of a child's value system, patriotic feelings, civic consciousness, and emotional attitude toward the native country.

The purpose of the article is to theoretically substantiate activity-based and integrated methods of forming the national worldview of children aged 5–10. The study uses the following methods: analysis of psychological and pedagogical literature, generalization of scientific approaches, systematization of pedagogical ideas, comparison, and interpretation of modern educational practices. The theoretical basis of the research includes the works of Ukrainian and foreign scholars on national education, activity-based learning, integrated teaching, and civic education.

The article reveals the essence of the concept of “national worldview” and identifies its main components: patriotic values, national identity, civic responsibility, respect for cultural heritage, and readiness for social interaction. The importance of the activity-based approach in the process of forming children's value orientations is substantiated. It is determined that project activities, interactive exercises, folk games, creative tasks, research methods, excursions, and volunteer initiatives are the most effective methods. It is emphasized that integrated methods provide children with a

holistic perception of the world and promote the integration of knowledge from different educational fields.

It has been established that in preschool age activities are mainly emotional and game-oriented and aimed at forming primary ideas about cultural traditions and moral values. In primary school age activities become more conscious and contribute to the development of social activity, responsibility, and civic position. The study proves that the use of activity-based and integrated methods ensures the effective formation of children's national worldview through active participation in practical, creative, and socially significant activities.

It is concluded that activity-based and integrated methods are an important pedagogical tool for forming a nationally conscious personality capable of active civic participation, preservation of cultural heritage, and responsible attitude toward society.

Keywords: national worldview, activity-based approach, integrated learning, national-patriotic education, children aged 5–10, project activities, civic consciousness, integrated methods, national identity, educational process.

Постановка проблеми в загальному вигляді. У сучасних умовах розвитку українського суспільства особливого значення набуває проблема формування національного світобачення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Глобалізаційні процеси, інформаційні виклики та соціокультурні зміни впливають на систему цінностей підростаючого покоління, що актуалізує необхідність збереження національної ідентичності, культурної спадщини та духовних традицій українського народу. Освіта сьогодні має бути спрямована не лише на передачу знань, а й на виховання національно свідомої особистості, здатної усвідомлювати власну належність до української нації, поважати культуру і традиції свого народу та активно брати участь у суспільному житті.

Особливого значення у цьому процесі набуває використання діяльнісних та інтегрованих методів навчання і виховання. Саме вони забезпечують активне залучення дітей до пізнавальної, творчої та соціально значущої діяльності, сприяють емоційному переживанню національних цінностей і формуванню стійких світоглядних орієнтацій. Практичне значення проблеми полягає у необхідності пошуку ефективних педагогічних засобів, які б забезпечували цілісне формування національного світобачення дітей у єдності когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісного компонентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми національного виховання та формування національної свідомості особистості досліджували І. Бех [1], О. Савченко [8], К. Журба [5], Богущ А.[3] , О. Кононко [6] та інші науковці. У працях учених обґрунтовується необхідність формування у дітей системи духовних, моральних і громадянських цінностей, розвитку патріотичних почуттів та національної ідентичності [1; 2].

Питання діяльнісного підходу в освіті розглядали Дж. Дьюї та В. Кілпатрік, які підкреслювали значення активної практичної діяльності у процесі навчання та виховання [9; 10]. Дослідники доводили, що дитина найкраще засвоює знання через власний досвід, участь у проєктах, спільну діяльність і розв'язання життєвих ситуацій.

Проблеми інтеграції змісту освіти та використання інтегрованих методів навчання висвітлені у працях Н. Бібік [2], О. Савченко [8], Т. Поніманської [7]. Науковці наголошують, що інтегрований підхід забезпечує цілісне сприйняття світу дитиною, формує здатність встановлювати міжпредметні зв'язки та сприяє розвитку ціннісного ставлення до навколишнього середовища [5; 6].

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує недостатню розробленість питання використання діяльнісних та інтегрованих методів саме у контексті формування національного світобачення дітей 5–10 років. Це зумовлює необхідність подальших наукових пошуків у зазначеному напрямі.

Метою статті є теоретичне обґрунтування діяльнісних та інтегрованих методів формування національного світобачення дітей 5–10 років.

Для досягнення мети визначено такі завдання: розкрити сутність поняття «національне світобачення»; охарактеризувати діяльнісні та інтегровані методи навчання; визначити особливості формування національного світобачення дітей 5–10 років; обґрунтувати педагогічний потенціал інтегрованих та діяльнісних методів у системі національного виховання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Національне світобачення є складним особистісним утворенням, що охоплює систему уявлень, цінностей, переконань, моральних орієнтирів та емоційного ставлення людини до своєї нації, культури, історії, мови й традицій. Воно формується поступово та відображає усвідомлення людиною своєї належності до певного народу, розуміння його культурної спадщини й духовних цінностей. Національне світобачення впливає на поведінку особистості, її громадянську позицію, ставлення до суспільства та готовність брати участь у збереженні й розвитку національної культури.

У дитячому віці формування національного світобачення відбувається через засвоєння культурного досвіду, участь у різних видах діяльності, спілкування з дорослими та взаємодію із соціальним середовищем. Важливу роль у цьому процесі відіграють сім'я, заклади освіти, народні традиції, художня література, ігрова діяльність, мистецтво та безпосередній життєвий досвід дитини. Саме через практичну діяльність, емоційні переживання та соціальну взаємодію дитина поступово засвоює уявлення про Батьківщину, рідний край, національні символи, культурні традиції та моральні цінності українського народу.

Особливо важливим періодом для формування основ національного світобачення є вік 5–10 років. Саме у цей час активно розвивається емоційно-

ціннісна сфера дитини, формується її ставлення до навколишнього світу, закладаються основи громадянської позиції та моральної поведінки. Діти починають усвідомлювати себе частиною певної соціальної спільноти, проявляють інтерес до історії, традицій і культурних особливостей свого народу. У цьому віці особливо важливими є позитивні емоційні враження, приклад дорослих, спільна діяльність і ситуації успіху, які сприяють формуванню почуття гордості за свою країну та поваги до національної спадщини.

Крім того, у період від 5 до 10 років інтенсивно розвиваються пізнавальні процеси, мовлення, уява, здатність до співпраці та соціальної взаємодії. Це створює сприятливі умови для використання діяльнісних та інтегрованих методів навчання і виховання, які дозволяють поєднувати емоційний, пізнавальний і практичний компоненти освітнього процесу. Завдяки цьому формування національного світобачення набуває не формального, а особистісно значущого характеру, що сприяє становленню національно свідомої, соціально активної та духовно багатой особистості.

Ефективним засобом формування національного світобачення виступає діяльнісний підхід, який у сучасній педагогіці розглядається як один із провідних напрямів організації освітнього процесу. Його сутність полягає в активному залученні дітей до різних видів практичної діяльності, у процесі якої вони не лише засвоюють нові знання, а й набувають власного соціального досвіду, вчаться співпрацювати, приймати рішення, проявляти ініціативу та усвідомлювати значення національних і загальнолюдських цінностей. Саме через діяльність дитина отримує можливість емоційно пережити певні події та явища, що сприяє більш глибокому формуванню її ціннісної сфери.

Діяльнісний підхід забезпечує органічне поєднання пізнавального, емоційного та практичного компонентів виховання. Участь у спільній діяльності допомагає дітям не лише отримувати інформацію про рідний край, культуру та традиції, а й застосовувати ці знання у реальних життєвих ситуаціях. Це сприяє формуванню почуття належності до свого народу, розвитку патріотичних почуттів, відповідальності та соціальної активності.

До найбільш ефективних діяльнісних методів належать: проєктна діяльність, рольові та народні ігри, творчі майстерні, дослідницька діяльність, екскурсії, волонтерські ініціативи, інтерактивні вправи та тренінги. Кожен із цих методів має значний виховний потенціал і дозволяє враховувати вікові та психологічні особливості дітей 5–10 років.

Особливе місце займає проєктна діяльність, яка сприяє розвитку самостійності, творчості, критичного мислення та соціальної активності дітей. У процесі реалізації проєктів діти навчаються працювати в команді, шукати інформацію, аналізувати її та представляти результати власної діяльності. Наприклад, реалізація проєктів «Моя родина», «Традиції мого краю», «Українські народні

свята», «Моя маленька Батьківщина» дозволяє дітям глибше пізнати історію, культуру та звичаї свого народу. Такі проєкти сприяють формуванню поваги до сімейних цінностей, народних традицій і культурної спадщини України.

Важливе значення у формуванні національного світобачення мають рольові та народні ігри. Через гру діти моделюють соціальні ситуації, засвоюють норми поведінки, вчаться взаємодіяти та співпрацювати. Народні ігри, пісні, хороводи й обрядові дійства знайомлять дітей із культурними традиціями українського народу, створюють позитивний емоційний фон та сприяють формуванню інтересу до національної культури.

Творчі майстерні та художня діяльність також є ефективним засобом виховання. Створення малюнків, аплікацій, виробів народного мистецтва, писанок або тематичних композицій допомагає дітям емоційно переживати зміст національних символів і традицій. Через творчість дитина виражає власне ставлення до рідної країни, її культури та історії.

Не менш важливими є екскурсії, дослідницька діяльність та волонтерські ініціативи. Відвідування музеїв, історичних пам'яток, культурних установ розширює світогляд дітей і формує емоційно-ціннісне ставлення до культурної спадщини. Участь у простих волонтерських заходах, благодійних акціях чи екологічних проєктах сприяє розвитку відповідальності, емпатії та готовності допомагати іншим.

Отже, діяльнісний підхід створює сприятливі умови для активного, усвідомленого й емоційно насиченого формування національного світобачення дітей 5–10 років. Його використання забезпечує не лише засвоєння знань про національні цінності, а й перетворення їх на особистісно значущі переконання та поведінкові установки. Важливу роль відіграють народні ігри та фольклор. Через народні пісні, казки, прислів'я, обряди та традиції діти емоційно засвоюють національні цінності, знайомляться з культурною спадщиною українського народу.

Інтегровані методи навчання забезпечують поєднання знань із різних освітніх галузей. Це сприяє формуванню у дітей цілісного сприйняття світу. Наприклад, під час інтегрованого заняття на тему «Українська хата» можуть поєднуватися елементи мовленнєвого розвитку, образотворчої діяльності, музики, народознавства та праці.

У дошкільному віці інтегровані методи мають переважно ігровий та емоційний характер. Діти беруть участь у театралізованих дійствах, народних святах, створенні аплікацій та колективних творчих роботах.

У молодшому шкільному віці інтеграція набуває більш усвідомленого та системного характеру. Діти вже здатні не лише сприймати окремі факти чи образи, а й встановлювати взаємозв'язки між явищами, аналізувати інформацію та робити власні висновки. Саме тому інтегровані методи навчання дозволяють

поєднувати знання з різних освітніх галузей і формувати у школярів цілісне бачення навколишнього світу, історії та культури свого народу.

У цьому віці учні активно виконують дослідницькі завдання, працюють над мініпроектами, беруть участь у тематичних акціях, творчих конкурсах, патріотичних заходах та інтерактивних формах роботи. Такі види діяльності сприяють розвитку пізнавальної активності, самостійності, критичного мислення та комунікативних навичок. Діти вчаться висловлювати власну думку, працювати у команді, брати відповідальність за результати спільної діяльності та усвідомлювати значущість своєї участі у суспільному житті.

Особливе значення мають інтегровані завдання, у яких поєднуються елементи літературного читання, мистецтва, історії, природознавства та громадянської освіти. Наприклад, під час вивчення народних традицій учні можуть одночасно досліджувати історичне походження свят, виконувати творчі роботи, знайомитися з фольклором і брати участь у тематичних заходах. Такий підхід робить освітній процес більш цікавим, емоційно насиченим і практично спрямованим.

Участь у соціальних, екологічних та патріотичних ініціативах сприяє формуванню активної громадянської позиції, розвитку відповідального ставлення до культурної спадщини та усвідомлення власної ролі у житті громади. Через практичну діяльність діти навчаються поважати національні цінності, проявляти турботу про інших, зберігати традиції та культурні надбання українського народу.

Важливою умовою ефективності діяльнісних та інтегрованих методів є створення відповідного освітнього середовища. Таке середовище повинно бути доброзичливим, емоційно безпечним і сприяти гармонійному розвитку особистості дитини. Воно має забезпечувати підтримку дитячої ініціативи, можливість вільного висловлення думок, розвиток творчості та самостійності.

Не менш важливою є тісна співпраця педагогів і батьків, адже саме узгодженість виховних впливів сприяє ефективному формуванню національного світобачення. Використання у змісті освіти національно-культурного матеріалу, народних традицій, української літератури, музики, мистецтва та історії дозволяє створити умови для емоційного переживання дитиною власної належності до українського народу. У такому середовищі дитина не лише отримує знання, а й набуває особистісного досвіду, який стає основою формування її національної свідомості, патріотичних почуттів і громадянської зрілості.

Отже, діяльнісні та інтегровані методи забезпечують формування національного світобачення дітей через практичний досвід, емоційне переживання та активну взаємодію з культурним середовищем.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок

У результаті проведеного дослідження встановлено, що формування національного світобачення дітей 5–10 років є важливим напрямом сучасної освіти.

Доведено, що ефективність цього процесу значною мірою залежить від використання діяльнісних та інтегрованих методів навчання і виховання.

Визначено, що діяльнісні методи сприяють активному залученню дітей до практичної діяльності, розвитку соціальної активності, творчості та громадянської відповідальності. Інтегровані методи забезпечують цілісне сприйняття навколишнього світу та формують здатність встановлювати зв'язки між різними сферами знань.

Установлено, що найбільш результативними формами роботи є проєктна діяльність, народні ігри, творчі завдання, інтегровані заняття, дослідницькі та волонтерські ініціативи.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням практичних моделей інтегрованого національного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, а також із вивченням можливостей використання цифрових технологій у процесі формування національного світобачення.

Література

1. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : Б-ка з освіт. політики / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко. К. : К.І.С., 2004. 112 с. Богуш А. М. Дошкільна педагогіка. Київ : Слово, 2018. 352 с.
3. Богуш А. М. Дошкільна педагогіка. Київ : Слово, 2018. 352 с.
4. Гавриш Н. В. Сучасні підходи до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Київ : Генеза, 2019. 304 с.
5. Журба К. О. Формування національної ідентичності зростаючої особистості в умовах воєнного стану: досвід експериментальної реалізації. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2023. Т. 5, № 1. С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5123>
6. Соціально-моральний розвиток і виховання дітей дошкільного віку: колективна монографія / укл.: О. Л. Кононко, Н. П. Пихтіна, С. І. Матвієнко, А. М. Анішук, Л. В. Бобро, О. В. Лісовець; за заг. ред. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 287 с.
7. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-те видання, перероблене. К.: ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. К.: Генеза, 2002. 368 с.
9. Dewey J. Democracy and Education. New York : Macmillan, 1916. 434 p. DOI: <https://doi.org/10.1037/14619-000>
10. Kilpatrick W. H. The Project Method. New York : Teachers College, Columbia University, 1918. 19 p. DOI: <https://doi.org/10.1037/10910-000>

References

1. Bekh, I. D. (2012). *Osobystist u prostori dukhovnoho rozvytku* [Personality in the space of spiritual development]. Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].

2. Bibik, N. M., Vashchenko, L. S., Lokshyna, O. I., Ovcharuk, O. V., & Parashchenko, L. I. (2004). *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasnii osviti: svitovyi dosvid ta ukraïnski perspektivy* [Competency-based approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
3. Bohush, A. M. (2018). *Doshkilna pedahohika* [Preschool pedagogy]. Kyiv: Slovo [in Ukrainian].
4. Havrysh, N. V. (2019). *Suchasni pidkhody do orhanizatsii osvitnoho protsesu v zakladakh doshkilnoi osvity* [Modern approaches to organizing the educational process in preschool education institutions]. Kyiv: Heneza [in Ukrainian].
5. Zhurba, K. O. (2023). Formuvannya natsionalnoi identychnosti zrostaiuchoi osobystosti v umovakh voïennoho stanu: dosvid eksperymentalnoi realizatsii [Formation of the national identity of a growing personality under martial law: experience of experimental implementation]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, 5(1), 1–6. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5123> [in Ukrainian].
6. Kononko, O. L., Pykhtina, N. P., Matviienko, S. I., Anishchuk, A. M., Bobro, L. V., & Lisovets, O. V. (2020). *Sotsialno-moralnyi rozvytok i vykhovannia ditei doshkilnoho viku* [Social and moral development and education of preschool children]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].
7. Ponimanska, T. I. (2018). *Doshkilna pedahohika* [Preschool pedagogy] (4th ed.). Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
8. Savchenko, O. Ya. (2002). *Dydaktyka pochatkovoï shkoly* [Didactics of primary school]. Kyiv: Heneza [in Ukrainian].
9. Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. New York: Macmillan. <https://doi.org/10.1037/14619-000>
10. Kilpatrick, W. H. (1918). *The Project Method*. New York: Teachers College, Columbia University. <https://doi.org/10.1037/10910-000>

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín
Věda a perspektivy

№ 5(60) 2026

Podepsáno k tisku ze dne 22. Květen 2026

Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk

Headset Times New Roman.

Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.